

Bijzondere plantenvondsten in de Duin- en Bollenstreek in 1998

Jelle van Dijk & Martien de Graaf

In het najaar van 1994 publiceerde onze vereniging de AFlora van de Duin- en Bollenstreek. Hierin was een lijst opgenomen van alle soorten die tot dan toe in ons gebied waren aangetroffen. Sindsdien is in De Strandloper tweemaal een aanvulling op deze lijst verschenen: 28^e jaargang, nr 4 (december 1996) en 30^e jaargang, nr 1 (maart 1998). Evenals in de vorige twee afleveringen zullen wij ons niet beperken tot de soorten die nog niet eerder in ons gebied waren aangetroffen. Ook zeldzame soorten waarvan in 1998 nieuwe groeiplaatsen werden ontdekt, zullen hier worden besproken. In de volgende lijst zal het opvallen hoeveel bijzondere soorten op bouwterreinen en tussen straatstenen werden aangetroffen. Vooral de tweede auteur heeft zich al vele jaren toegelegd op deze bijzondere groep planten waarvan de groeiplaatsen in veel geval een kortstondig bestaan hebben.

Herniaria glabra

Nieuw voor de Duin- en Bollenstreek

Klein glaskruid *B. Parietaria judaica*

Dit weinig opvallende lid van de Brandnetelfamilie is vooral ten zuiden van ons land een bekende soort van oude muren. Het is dan ook niet vreemd dat deze soort juist in Maastricht tot de talrijkste muurplanten behoort. In Noordwijk werd deze soort eind juli door MdG gevonden in de Prins Bernhardstraat (blok 30-17-21). De planten wortelden op de plaats waar het trottoir begrensd wordt door een muurtje. Later werd deze soort

ook groeiend tegen stoepranden in de Prins Bernhardstraat. In Katwijk werd het Klein glaskruid aan de rand van een gazon aan de Branding (Rijnsoever) gevonden (blok 30-26-15). De toenemende verstedelijking (urbanisering) en het afzien van chemische bestrijding van de straatflora leiden in toenemende mate tot een verrijking van de straatflora. Zie hiervoor ook bij andere soorten in dit artikel.

Kaal breukkruid *B. Herniaria glabra*

Breukkruid is een laag over de grond kruipend gewasje uit de Anjerfamilie. De bloempjes zijn onopvallend, maar dit geldt niet voor de talrijke geelgroene blaadjes. In juni trof MdG een rijke groeiplaats aan tussen het plaveisel bij het oude depot van Rijkswaterstaat tegenover de verffabriek van Akzo-Nobel in Sassenheim (blok 30-27-24). Breukkruid komt van nature voor op voedselrijke zand- en grindgrond langs de rivieren. De laatste jaren wordt deze soort steeds meer aangetroffen op spoorwegterreinen en op stenige plaatsen in het stedelijke milieu. Zo is deze soort door MdG reeds op verscheidene plekken in Leiden gevonden.

Middelste ganzerik *B. Potentilla intermedia*

Begin september vond Wil Tamis in een wegberm bij de steenfabriek van Hillegom (blok 24-58-45) enkele exemplaren van deze forse ganzerik. Deze soort lijkt veel op de Rechte ganzerik, een soort met grotere bloemen, die de laatste jaren op allerlei plaatsen in bermen opduikt.

Alexandrijnse klaver *B. Trifolium alexandrinum*

Op 18 september inspecteerden wij de bermen van de nieuwe randweg van Voorhout. Gelet op het talrijke voorkomen van Cichorei en Phacelia in deze bermen is hier ongetwijfeld van gemeentewege een zaadmengsel uitgestrooid. Dat daar ook veel Witte en Rode Klaver bijzat is op veel plaatsen overduidelijk. In een dergelijk klaverveld (blok 30-17-55) troffen wij de bovengenoemde Afrikaanse soort aan. Deze exotische soorten is doorgaans geen lang leven beschoren.

Bont kroonkruid *B. Securigera varia*

Deze mooie vlinderbloemige verschijnt steeds vaker in het stedelijke milieu. Tot voor kort stond deze soort vooral bekend als een zeldzame berrnplant in het rivierengebied. In Noordwijk trof MdG deze soort aan tussen het plaveisel van de Leydtwech (blok 30-17-32).

Kruisbladige wolfsmelk *B. Euphorbia lathyris*

Deze forse Euphorbia wordt regelmatig in tuincentra aangeboden. Het exemplaar dat wij op 6 juli op het

bedrijventerrein Gravendijck (blok 30-26-15)
aantreffen zal dan ook wel dankzij aanplant in tuinen dit
terrein bereikt hebben.

Fraai duizendguldenkruid B *Centaurea pulchellum*

Op zoek naar Oranje luzernevlinders trof JvD op 10
augustus ruim vijftig bloeiende plantjes aan op het
bedrijventerrein Sassenheim-Zuid (blok 30-27-14),
gelegen tussen de Oosthoutlaan en de spoorlijn. Fraai
duizendguldenkruid komt vooral voor op kwelders in
het Waddengebied. Daarbuiten wordt deze soort soms
aangetroffen op opgespoten terreinen en bij
leemgroeven.

Kleverige ogentroost B *Parentucellia viscosa*

In de klaverrijke berm van de zuidelijke randweg bij
Voorhout (blok 30-17-55) troffen wij op 18 september
ook enkele exemplaren van de Kleverige ogentroost
aan. Deze geelbloeiende soort komt wat formaat betreft
meer overeen met de Rode dan met de Stijve ogentroost.
In ons land is het een zeldzame soort die vooral
gevonden wordt op kalkrijk zand van opgespoten
terreinen.

Duits viltkruid B *Filago vulgaris*

Eind juni trof MdG bij zijn onderzoek van de
Noordwijkse straatflora een fraaie pol Duits viltkruid
aan bij het bushokje aan de Van Panhuysstraat (blok
30-17-31). In ons land is dit een zeer zeldzame soort,
maar de Latijnse naam geeft al aan dat dit niet voor
geheel Europa geldt. JvD trof deze soort op veel
plaatsen aan in Frankrijk, maar vreemd genoeg niet in
Duitsland! De plant komt daar overigens wel voor
(bijvoorbeeld in Sleeswijk-Holstein en de Eifel).

Bergcentaurie B *Centaurea montana*

Deze plant hoort oorspronkelijk in Europese
middengebergte thuis, maar wordt al lange tijd
gekweekt als tuinplant. Vanuit tuinen en parken
verwildert deze soort vrij gemakkelijk in het stenige
straatmilieu. In juni vond MdG deze soort in de
Braambos te Noordwijkerhout (blok 30-17-14).

Saffloer B *Carthamus tinctoria*

Op een braakliggend terreintje aan de Tramsteeg in
Noordwijk-Binnen (blok 30-17-31) trof MdG begin
september een exemplaar van Saffloer aan. De
bloemkleur van deze composiet verandert tijdens de
bloei van geel via oranje naar rood. De soort wordt, ook
bij Noordwijk en Rijnsburg, regelmatig gekweekt.
Vanwege het veelvuldig verwilderen is deze soort in de
nieuwste druk van de Heukels= Flora van Nederland
opgenomen.

Late stekelnoot - *Xanthium strumarium*

In 1996 werd deze soort net buiten ons gebied langs de
Oude Rijn bij Rijnsburg (blok 30-27-51) aangetroffen.
Dit jaar waren er twee vondsten binnen de Duin- en
Bollenstreek. Eind juni trof MdG een fors exemplaar
aan op het bedrijventerrein Gravendam in
Noordwijkerhout (blok 30-17-25). Begin september
vond JvD een klein exemplaar in een wegberm bij de
kalkzandsteenfabriek van Hillegom (blok 24-58-45).
Late stekelnoot komt vooral voor langs de zandige
oevers van grote rivieren. Buiten dat gebied is het
voorkomen vrijwel beperkt tot ruderaal terreinen zoals
bouwterreinen en zanddepots.

Kwispelgerst B *Hordeum jubatum*

Begin augustus trof JvD enige pollen Kwispelgerst aan
op het bedrijventerrein Gravendam in Noordwijkerhout
(blok 30-17-25). Dit gras lijkt veel op het bekende
Kruipertje, maar de naalden zijn nog veel langer. In
onze omgeving wordt dit gewas soms gekweekt voor
droogboeketten. Meer natuurlijker groeiplaatsen
worden aangetroffen op zeedijken en zandvlakten in het
Lauwersmeer.

Nieuwe vindplaatsen van zeldzame soorten

Egelboterbloem B *Ranunculus flammula*

Op 18 augustus vond JvD enige plantjes van de
Egelboterbloem in de Guytedel (blok 30-16-54). Deze
boterbloem was tot nu toe in de duinen alleen bekend
van het Starrebroek achter het zweefvliegveld (in 1994
blok 24-58-11). De soort is daar inmiddels weer
verdwenen.

Strandbiet B *Beta*

vulgaris subsp. maritima

Evenals in 1995 werd
door JvD in de zeereep
tegenover de Blauwe
Gans (blok 30-16-25)
een fors exemplaar van
deze typische kustplant
gevonden. De enige
groeiplaats waar deze
soort jaarlijks verschijnt,
is de steenglooing van
de Katwijkse
Uitwatering (blok 30-
26-13).

Chenopodium botrys

Druifkruid B

Chenopodium botrys

Begin augustus vond MdG tientallen planten van deze
soort op het veldje aan de Oude Zeeweg tegenover het
vroegere politiebureau van Noordwijk (blok 30-17-31).

Postelein B *Portulaca oleracea*

Deze soort werd door MdG in september als onkruid aangetroffen in het kleine tuincentrum van de Willem van den Bergh (blok 30-16-55).

Rode schijnspurrie B *Spergularia rubra*

Tussen het plaveisel van de hoek Prins Hendrikweg / Oude Zeeweg (blok 30-16-35) trof MdG in begin augustus veel Rode Schijnspurrie aan. Deze soort komt talrijk voor in het zuidelijke deel van de Amsterdamse Waterleidingduinen, maar was nog niet uit de bebouwde kom van Noordwijk bekend.

Abutilon theophrasti

Fluweelblad B *Abutilon theophrasti*

Langs de zuidelijke randweg van Voorhout (blok 30-17-54) troffen wij op 18 september een niet bloeiend exemplaar aan. Tot nu toe waren enkele vondsten uit Noordwijk aan Zee en een bouwterrein in Voorhout bekend.

Oosterse raket B *Sisymbrium orientale*

Al spoedig na zijn verhuizing naar Noordwijk ontdekte MdG op veel plaatsen in Boerenburg de Oosterse raket (blokken 30-17-22 en 30-17-32). Verder bleek deze crucifeer ook langs de De Ruyterstraat (blok 30-17-21), de Offemweg (blok 30-17-41) en de Schoolstraat (blok 30-16-25) voor te komen.

Grijskruid B *Berteroa incana*

Op 10 augustus vond MdG in de berm van de Rembrandtweg in Noordwijk (blok 30-16-35) een rijke groeiplaats. Deze soort is al jaren niet meer uit Noordwijk bekend. Twintig jaar geleden was deze crucifeer nog te vinden langs de Prins Hendrikweg.

Steenkruidkers B *Lepidium ruderales*

In de AFlora van de Duin- en Bollenstreek@ (1994) werd opgemerkt dat deze soort nog niet tot de Noordwijkse straatflora was doorgedrongen. In 1998 vond MdG deze soort in Noordwijk in vier aaneengesloten blokken: 30-17-21, 30-17-22, 30-17-31 en 30-17-41.

Pijlkruidkers B *Lepidium draba*

Deze soort werd in mei aangetroffen in de zeereep op de plaats waar ook reeds in 1995 bloeiende planten van deze soort waren aangetroffen (blok 30-17-11). De Pijlkruidkers groeit massaal in de zeereep bij de provinciegrens en in de zeereep bij Hotel Savoy in Katwijk.

Parnassia B *Parnassia palustris*

De Guytedel in de Coepelduynen (blok 30-16-54) was in augustus voorzien van een witte >kraag= bestaande uit duizenden Parnassia-plantjes. Tot nu toe was deze soort alleen bekend van twee valleitjes uit de Noordduinen, waar de soort in de jaren tachtig was uitgezaaid. Op één van deze plaatsen komt de soort nog jaarlijks terug (blok 24-57-33).

Bonte wikke B *Vicia villosa*

In begin augustus vond JvD een enorme pol (doorsnee anderhalve meter) op het bedrijventerrein 's-Gravendijck (blok 30-16-55). Deze veel op de bekende Vogelwikke gelijkende soort werd tot nu enkele malen in Sassenheim en Voorhout gevonden.

Aardbeiklaver B *Trifolium fragiferum*

Op 6 juli troffen wij op het bedrijventerrein 's-Gravendijck (blok 30-16-55) een paar pollen van deze soort aan. Er waren tot nu toe twee groeiplaatsen bekend: duinvallei in de Noordduinen en een slootkant in De Klei-Oost.

Cipreswolfsmelk B *Euphorbia cyparissias*

In het trottoir van Schoonoord te Voorhout (blok 30-17-53) werd door MdG bovengenoemde soort aangetroffen. De soort bleek ook voor te komen tussen straattegels in enkele andere dorpen. Er is hier sprake van verwildering vanuit tuinen, waar deze soort veelvuldig wordt aangeplant.

Beklierde nachtschade B *Solanum nigrum subsp. schultesii*

In augustus trof JvD dit sterk op de Zwarte nachtschade lijkende gewas aan tussen het plaveisel van de Van Speykstraat in Noordwijk aan Zee (blok 30-16-25). In tegenstelling tot de bekende Zwarte nachtschade komt deze ondersoort vrijwel uitsluitend in het stedelijke milieu voor.

Boerentabak B *Nicotiana rustica*

Op het terreintje hoek Heereweg/Catharijnelaan te Lisse (De Engel) waar onlangs huizen werden afgebroken (blok 30-18-23) vonden zowel Wil Tamis als MdG in oktober enige planten van deze bij rokers geliefde plant. Opvallend aan deze kleverige planten zijn de grote geelgroene bloemen.

Amsinckia menziesii

Amsinckia B *Amsinckia menziesii*

Eind juli trof MdG op de waterkelder naast het Bollenbad (blok 30-17-21) de Amsinckia aan. Deze geelbloeiende ruwbladige werd vroeger nog wel eens gevonden bij fazantenvoerplaatsen in de AWD. De laatste vondst daar dateert al weer uit 1992.

Hartgespan B *Leonurus cardiaca*

Deze soort was al bekend van een tweetal plaatsen in Noordwijk. In juni werd deze soort door MdG onder een heg bij de Nachtegaal aan de Gooweg (blok 30-17-15) gevonden.

Wild katekruid B *Nepeta cataria*

Op 31 augustus vond JvD enkele planten bij de strandopgang nabij het golfterrein in de Noordduinen (blok 24-57-32). Deze soort komt hier en daar in de AWD voor en werd ook gevonden op het vroegere bouwterrein Vinkeveld.

Mottekruid B *Verbascum blattaria*

Deze soort werd door MdG op twee plaatsen in Noordwijk tussen het plaveisel aangetroffen. Het waren vindplaatsen aan de rand van de Van de Mortelstraat (blok 30-17-31) en de Wigboldstraat (blok 30-17-22).

Blauwe bremraap B *Orobancha purpurea*

Begin juli trof JvD 4 ex. aan op de oude golfbanen van Noordwijk (blok 30-17-11). De planten woekerden op Duinaveruit. Een paar dagen later werd een groeiplaats van 20 ex langs de Bosweg ontdekt (blok 30-17-11). Deze planten woekerden alle op Duizendblad. Op de

bekende groeiplaats langs de Beethovenweg worden al jaren geen exemplaren meer gevonden.

Akkerklokje B *Campanula rapunculoides*

Langs het ruiterspad nabij de rotonde Leeuwenhorst (blok 30-17-23) vond JvD op 30 augustus één bloeiend exemplaar. Deze soort wordt regelmatig in tuincentra aangeboden en verwilderd in toenemende mate, ook in het stedelijk milieu.

Alsemambrosia B *Ambrosia artemisiifolia*

Na de meldingen van vorig jaar, dit jaar alweer een vondst van deze zeldzame plant. In augustus vond MdG op een braakliggend terreintje langs de randweg van Voorhout (blok 30-17-54) één zeer fors, sterk vertakt exemplaar. Gelet op de geaardheid van dit terrein zal deze groeiplaats spoedig verloren gaan.

Gingellikruid B *Guizotia abyssinica*

Op een braakliggend terreintje langs de Tramsteeg in Noordwijk-Binnen (blok 30-17-31) vond MdG begin september deze soort die vorig jaar voor het eerst in ons gebied werd aangetroffen.

Bleke morgenster B *Tragopogon dubius*

Deze plant die zijn opmars in Nederland begon op spoorwegterreinen, dringt steeds meer het stedelijke milieu binnen. In Noordwijk werd deze soort gezien bij Groot Hoogwaak (blok 30-17-11) en in de straat met de toepasselijke naam Morgenster (blok 30-17-31).

Paardegras B *Bromus catharticus*

In mei vond MdG langs de Gooweg tegenover de Sparrenlaan (blok 30-17-22) drie pollen van dit forse gras. Tot nu toe was één vondst uit Lisse bekend.

Klein liefdegras B *Eragrostis minor*

Van deze soort, die in ons gebied aanzienlijk zeldzamer is dan het Straatliefdegras, werden door MdG in 1998 de volgende vondsten genoteerd: Noordwijk aan Zee in de Marijkestraat (blok 30-17-11) en de Irenestraat (blok 30-17-21), Voorhout langs de Leidse Vaart (blok 30-27-13) en Katwijk 't Heen (blok 30-26-25).

Draadgierst B *Panicum capillare*

Dit fraaie gras begint zich steeds meer in het stedelijke milieu tussen straattegels te vertonen. De plant werd door MdG in september in de Hoofdstraat te Noordwijk aan Zee aangetroffen (blok 30-17-21).